

JÄIN YÖKSI

MIKKO KANGASJÄRVI
JUKKA POIJÄRVI

DOCENDO

JÄIN YÖKSI

Mikko Kangasjärvi
Jukka Poijärvi

DOCENDO

© Mikko Kangasjärvi, Jukka Poijärvi ja Docendo 2024
Docendo on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä

Tämän teoksen tekstin ja kuvien jäljentäminen ilman lupaa painamalla, monistamalla, skannaamalla tai muilla tavoin kielletään tekijänoikeuslain mukaisesti.

Valokuva: Harri Hinkka

Graafinen suunnittelu: Kari Lahtinen

Docendo
www.docendo.fi

ISBN 978-952-382-687-8

Painettu EU:ssa 2024

Kummitädilleni Anjalle.
Kiitos, kun rohkaisit kirjoittamaan.

JOHDANTO

”Miten sä voit muistaa tonkin?” Olen kuullut kysymyksen satoja kertoja. Ei ole olemassa kovin montaa asiaa, joista voin olla itseni suhteen varma. Musikaalisuus on yksi, hyvä muisti toinen. Niitä en viitsi edes heikkona hetkenäni kyseenalaistaa. Elämäni ensimmäiset kymmenen vuotta eivät ole hämärän peitossa mutta eivät myöskään täysin kirkkaita ja selkeitä. Ne ovat kellastuneita välähdyksiä kuin 1970-luvun valokuvat. Kun popmusiikista tuli osa elämäni vuoden 1983 loppupuolella, muistini sai verrattoman työkalun – rajapinnan, johon tapahtumat voi kiinnittää. Kun olen kuullut tavalla tai toisella koskettavan kappaleen tai albumin, musiikki on tarttunut aikaansa lujin ottein. Matkustaminen aikaan ja sen aistimuistoihin onnistuu musiikin avulla helposti.

Olen tehnyt näitä aikamatkoja niin kauan kuin muistan. Joidenkin mielestä elän menneisyydessä, mutta nuo matkat ovat tehneet elämästäni tunteikkaan ja värikkään.

Muisteleminen on usein surumielistä, koska läsnä on tietoisuus siitä, ettei mennyt koskaan palaa. Muistelen haikeasti hetkeä, jona ensimmäisen kerran sain päähäni, että kirjoittaisin joskus kirjan. Se tapahtui keväällä 2006, kun ajoin Great Ocean Roadia Australiassa. Pelkäsin, että alkaisin unohtaa elämäni tapahtumia. Olin maailmanympärimatkalla, joka oli elämäni huikein juttu siihen mennessä. Halusin tallentaa jokaisen yksityiskohdan. Ajatus jäi hautumaan. Vuosien varrella minua on välillä patistettu kirjoittamaan. ”Muistat kaiken, niin se on jo syy kertoa tarina”, eräskin tuttavani sanoi.

Uskokaa tai älkää, tätä kirjaa ei olisi syntynyt ilman Pate Mustajärveä. Tuotin hänen *Taivas on täynnä* -levynsä, joka julkaistiin vuonna 2015. Yksi levyllä biisejä kirjoittaneista lauluntekijöistä oli Jukka Poijärvi. Hänellä oli tarjolla niin paljon kappaleita, ettemme voineet käyttää niistä levyllä kuin kaksi. Siksi halusin tavata Jukan ja ehdottaa, että hän voisi julkaista laulujaan

myös itse. Kun tajusin Jukan olevan Beatles-fani, pääsimme heti samalle aaltopituudelle. Olen julkaissut hänen alter egonsa Nimimerkki Näkymättömän musiikkia oman levy-yhtiöni kautta. Huomasin Jukan kirjoittavan kaikki tiedotteet, somemateriaalit ja muut julkaisuun liittyvät tekstit nopeasti ja tyylikkäästi. Ihailin hänen kieltään ja tapaansa kuvailla asioita. Kysyin Jukalta, oliko hän koskaan harkinnut kirjan kirjoittamista. Hän innostui asiasta ja lähetti vajaan tunnin päästä ensimmäisen, valmiista kirjastakin osittain löytyvän tekstinsä. Olin siitä niin vaikuttunut, että päätimme aloittaa projektin.

Tohtori Mustajärvi, otaksun -teoksen äänikirjaversioon liitetyt levytykset vaativat hyväksynnän kaikilta niillä soittaneilta muusikoilta ja muilta oikeudenomistajilta. Kustantaja Harri Simola otti yhteyttä ja kysyi, voisiko käyttää äänikirjassa kappaleita, joilla soitin. Annoin toki luvan, ja kysyin P.S.-rivillä, haluaisiko hän kuulla kirjaideastani. Tapasimme Tampereella Torni-hotellin Paja-baarissa, jossa olin tavannut Poijärvenkin ensimmäisen kerran. Totesimme asuneemme 1970-luvulla naapuritaloissa Hakametsän jäähallin vieressä. Kävimme läpi lapsuudenaikaiset yhteiset kaverimme ja sovimme, että tekisimme kirjan.

Tämän kaltaiset sattumat ovat muovanneet elämäni alusta saakka. En tietenkään ole tässä suhteessa ainutlaatuinen. On silti mielenkiintoista havaita, miten lanka on punoutunut. Kaikki olisi voinut mennä ihan eri tavalla, jos valot olisivat vaihtuneet punaisiksi sekuntia aikaisemmin.

En esimerkiksi istuisi tässä juuri nyt ilman pandemiaa. Olen Lontoossa, ja lähdössä huomenna Leedsiin kokemaan yhtä Elton Johnin viimeisistä konserteista. Lipun olen ostanut jo syksyllä 2018, mutta tapahtumaa on siirretty useampaan otteeseen, niin kuin omiakin töitani koronakurimuksen aikana. Lipun oston ja konsertin välissä on tapahtunut niin paljon, että tuosta viiden vuoden periodista saisi oman kirjansa.

Aloitoin kuitenkin alusta. Tarinaani ei voi ymmärtää, jos hyppää kyytiin vasta siinä vaiheessa, kun alkaa syntyä menestyslevyjä.

Kukaan ei tipahda Ruisrockin rantalavalle ilman elämänmittaista paneutumista. Alkoholismi ei puhkea yhtäkkiä, vaan sen juuret ovat jossain lähempänä tarinan alkua.

Juhlimme pari kuukautta sitten Yön nelikymmenvuotista historiaa Tampereen Nokia-areenalla. Istuin muutamaa tuntia ennen konserttia takahuoneessa ja mietin, mitä kirjoittaisin sosiaaliseen mediaan. Havahduin siihen, että Harasoo Studio, jossa tapasin bändikaverini ensimmäisen kerran, sijaitsi vain kivenheiton päässä areenasta, Viinikan risteuksen vieressä. Kohtaaminen tapahtui samana päivänä, kun Roger Waters esitti *The Wall* -albumin liveinä Berliinin vasta kaatuneella muurilla. Nyt sota riehuu Ukrainassa. Maailma ei muutu, vaikka välillä siltä näyttäisikin.

Aloin miettiä tapahtumien väliin jääneitä 33 vuotta. Mietin onnen ja epätoivon kyyneleitä, riitoja ja sovintoja, menestyksiä ja pettymyksiä, tappouhkausta, deliriumia Pariisissa, ilotulitusta Raumanmerellä, velkavankeutta, hääseuruetta Pohjois-Irlannissa, vihreäsilmäistä polkupyöräänsä taluttavaa naista, mykkäkoulua, pienokaisen ensiparkaisua, pahaa aavistusta Jerseyn rantakalliolla, taksista putoilevia kultalevyjä, sammumista venäläiselle kasinolle, jumalallisuutta kaikessa, haitarinhakuajelua Portugalin yössä, honolululaista biljardibaaria, jääpuikkoja härkätaisteluaareenalla, holtitonta benjihyppyä, maailman katolta nähtyä kaareutuvaa horisonttia, oikeustaistelua, hyeenojen ulvontaa savannilla, ryöstöyritystä Barcelonassa, loppuunmyytyjä kiertueita, moninkertaista platinaa, identiteetin menetystä, borneolaista sairaalaa, pohjakosketusta, raitistumista, tekstiviestipotkuja, onnen hetkiä Venetsiassa, pahinta mahdollista uutista, rakasta rakasta musiikkia. Elämää, joka lopulta voitti.

Aikani mietittyäni joku veti hihasta ja kertoi, että pitäisi nousta lavalle. Konsertti oli elämäni mieleenpainuvimpia kokemuksia.

Majapaikkani on pubin yläkerrassa Thamesin varrella. Ikkunasta avautuu näkymä vastapäiselle rannalle Greenwichiin. Ikkunan luona on kirjoituspöytä, jonka ääressä jatkan pian

tarinani kirjaamista. Kerron version, jonka tiedän olevan totta, minulle, tällä hetkellä. Kaikki kertomani on tapahtunut, mutta olen muuttanut joidenkin tapahtumien järjestystä, mikäli se on ollut tarpeen kerronnan sujuvuuden kannalta, ja joidenkin henkilöiden nimiä heidän yksityisyytensä suojaamiseksi. Kirja etenee kronologisesti, koska järjestelmällisyyteen pyrkivä luonteeni vaatii sitä.

Jokaisen luvun alussa on Jukan kirjoittama novellimainen pysäytyskuva kyseiseltä ajanjaksolta, mitä seuraa oma dokumentaarisempi kertomukseni. Olemme nimittäneet Jukan kirjoituksia prosessin aikana biiseiksi.

Ensimmäinen biisi alkaa pian.

Lontoon Hampstead Heathissa kesäkuussa 2023

Mikko Kangasjärvi

PIENI MIES

1972–1982

Sitä herää suden hetkellä oudosta unesta. Jos joku pyytäisi siitä kertomaan, ei osaisi. Maanantai tuntuu vaikealta päivältä erityisesti aamuyöstä, kun kaiken sisäänsä kietova turhuuden ja epätodellisen tuntu on kuin metsästä nouseva sumu. Uni, joka kutsuu luokseen ja eksyttää.

Ehkä uni oli muistikuvia tai heijastumia lapsuudesta. Ne ovat valheita, jos valheella tarkoitetaan vastakohtaa näkyvälle todelle. Kun aika kuluu, muistot verhoutuvat harsoon, johon kertyy kerroksina myös kaikki niiden välissä eletty. Muistot muuttavat muotoaan. Ne yhdistyvät toisiinsa, kertomuksiin ja myytteihin muokaten todellisuutta, joka on jokaisen oma käsitys itsestään ja suhteestaan muihin ja maailmaan.

Uni oli mykkä. Se yritti puhua jotain, mutta siinä oli ainoastaan liikkuvia kuvia. Tuttuja paikkoja ja aikoja, jotka olivat muuttuneet vieraisiksi. Kuin olisi täydellisen ulkopuolinen omassa elämässään.

Kaikki on torjuttavissa, seliteltävissä tai aseteltavissa itselle parhain päin. Mutta muistikuvien – vaikkakin vain ajan kauniisti kellastamien – järjestykseen asettelemisen tarve pakottaa päivä päivältä enemmän päätä. Tekee mieli ajaa takaisin sinne, mistä kaikki alkoi. Hakea itsensä pois 70-luvun kerrostalojen pihoilta, kesäpölyisen kaupungin kaduilta tai männyntuoksuisilta metsäpoluilta kuljeksimasta. Katsoa omaa rumuuttaan ja kauneuttaan silmiin. Todeta, että näin on ollut. Antaa itselleen ehkä vihdoinkin myös anteeksi.

Millainen on ensimmäinen muistoni? Kangastusta muistuttava häivähdys, kuin hetkeksi tavoitettu kanava vanhan radion taajuuksia pyörittäessä. Kun yritän mennä muistoon sisään, se särisee ja vapisee, enkä saa siitä otetta.

Muistan unenomaisen kuvan aamu-usvaisesta Tampereesta, maisemasta, josta nousee kymmeniä savupiippuja. Vaikea sanoa, mistä tätä maisemaa katselin, ehkä se oli mielikuvituksen sävyttämä muistikuva, yrittäessäni nukkua päiväunia ja metsästäessäni helmiäisiä, joita näkee, kun sulkee silmänsä ja liikuttaa niitä.

Unettomuus vaivasi minua jo pienenä poikana, enkä kuumenna nukkunut päiväunia enää vauva-ajan jälkeen. Maailma oli jo silloin liian mielenkiintoinen paikka nukkumiseen.

Tampere on minulle rakas punatiilisine tehtaineen, järvineen ja koskineen. Se on sopivan pieni tai suuri riippuen siitä, mistä kulmasta sitä katsoo. Kävelymatkan päässä keskustasta, juna-radan ja lintujärven välissä sijaitsee vanha kaupunginosa, jonka olemassaolosta eivät tiedä kaikki kanssakaupunkilaisetkaan. Siellä minä asun, Järvensivulla.

Samankaltainen omakotialue, Kissanmaa, löytyy Kalevan-kankaan toiselta puolen. Siellä sain alkuni, alivuokralaisasunnossa rintamamiestalon yläkerrassa, oletettavasti.

Leo-isäni oli muuttanut kaupunkiin viitisen vuotta aiemmin työskennelläkseen puuteollisuuden palveluksessa. Aira-äitini oli saapunut samoihin aikoihin opiskellakseen apuhoitajaksi. Molemmat tulivat Kolkin kylästä Pohjaslahdelta, nykyiseltä Pohjois-Pirkanmaalta. Koska heillä oli ikäeroa kahdeksan vuotta, he eivät olleet tavanneet vielä kotikonnuillaan. He törmäsivät toisiinsa ensi kerran kuuluisassa tanssipaikassa, Hepokatissa. Ennen talvisotaa syntynyt isäni oli jo ehtinyt itsenäistyä ja asua ulkomaillakin, äiti oli hädin tuskin oman äitinsä helmasta irtautunut. Parin vuoden seurustelun jälkeen he avioituivat helmikuussa 1969, vain pari kuukautta äidinisän, Martti-pappani tapaturmaisen kuoleman jälkeen.

Äitini kokemien keskenmenojen jälkeen olin hartaasti toivottu

lapsi. Juuri ennen syntymääni kesäkuussa 1972 vanhempani olivat muuttaneet ensimmäiseen omaan asuntoonsa, vastavalmistuneeseen kerrostalolähiöön Uuteenkylään, legendaarisen Hakametsän jäähallin viereen. Sydämessäni on edelleen pehmeä kohta värikkäille elementtikerrostaloille, joita 1970-luvun alussa rakennettiin. Uudessakylässä oli myös 1900-luvun alkupuolella rakennettuja omakotitaloja, jotka vaikuttivat olevan luhistumis- pisteessä ja joiden pihoilla oli pumppukaivoja. Ulkorakennuksissa ja kivijaloissa pyöritettiin pieniä autokorjaamoja, konepajoja, parturikampaamoja ja sekatavarakauppoja. Läheltä löytyivät myös Erkkilän K-kauppa, Eskolan rouvan Osuuspankki, Urho Kekkonen kanssa kaveeranneen persoonallisen liikemiehen Kalle Kaiharin perustama automarket Kaihari Center ja outolinnuksi jäänyt Vapaa-ajan maa, jonka tynnyrisaunassa Kekkonen oli niin ikään käynyt. Alueella sijaitsivat myös valmistuessaan moderni motelli Jäähovi sekä kaupunginosan helmi, Leivon Leipomo, edellä mainituista ainoa, joka toimii edelleen. Leipomon tupakansavuiheen kahvilaan oli jännittävää mennä pelaamaan pajatsoa. Uudet kerrostalot houkuttelivat paljon lapsiperheitä, joten elämää noilla pihoilla riitti.

Äitini palasi vain muutama kuukausi syntymäni jälkeen työelämään, Pyynikillä sijaitsevan kaupunginsairaalan kroonikko-osastolle. Elämäni astui jo varhain kaksi merkityksellistä ihmistä: kummitätini, äitini sisko Anja ja äidinäitini Tyyne. Kummatkin hoitivat minua paljon, ja välillemme muodostui tärkeä ja vahva side. Isäni kanssa saman ikäinen Anja oli muuttanut Tampereelle 1950-luvun puolivälissä ja avioitunut tamperelaiseen sukuun. Hän työskenteli vuosikymmenet näkyvillä paikoilla liikelämässä, elokuvateattereissa ja lasitavara- ja valaisinmyymälöissä. Varhaisimmat kokemukseni mikroympäristöni ulkopuolelle astumisesta tapahtuivat juuri Anjan seurassa. Hän tunsikaikki vanhoista tataarikauppiaista näyttelijöihin ja muihin kaupunginilmäättekeviin ja vei minua ihmisten pariin. Mummu asui vielä Kolkissa mutta tuli usein Alhonen-Lastunen-yhtiön onnikalla

hoitamaan minua ja viipyi joskus pitkiäkin aikoja. Martti-pappani oli syksyllä 1968 juuri vaihtanut työpaikkaa Kolhon sahalle, kun hän jäi puutavararajunan lastia purkaessaan vaunusta laonmeen tukkikuorman alle. Hänestä jäi minulle muistoksi vain rannekello, joka hänellä oli kädessään onnettomuuden sattuessa. Äidin mieltä tapahtuma järkytti syvästi, ja mummun harteille jäi vuosien suru, josta hänen oli vaikea päästä yli, vaikka minun seurassani hän oli iloisen oloinen ja lempeä. Mummu opetti minut lukemaan kirjainpalikoiden avulla, kun olin 3-vuotias. Bussissa matkustajien päät kääntyivät, kun luin liikkeiden nimikylttejä. Anja-tätini tapaa kertoa tarinaa junamatkastamme Vilppulasta Tampereelle. Minulla oli pieni matkalaukku, jota pidin tiukasti sylissäni. Vastapäätä istunut vanhempi herra kysyi, oliko siellä pikkuautoja. Vastasin painokkaasti: ”Ei, täällä on *Pikku Jättiläinen*.” Tuo vuonna 1924 ilmestynyt tietokirja oli ensimmäinen teos, johon tunsin intohimoista kiinnostusta.

Legoja ja rakennuspalikoita lukuun ottamatta en muista leikkineeni leluilla. Tiedonjano ja asioiden ihmettely vei kaiken huomioni. Sänkyä vieressä oli vuosikalenteri, josta aamuisin repäistiin edellisen päivän lappu. Tammi-, touko- ja syyskuu olivat sinisiä, helmi-, kesä- ja lokakuu vihreitä, maaliskuu-, heinä- ja marraskuu keltaisia ja huhti-, elo- ja joulukuu punaisia kuukausia. Näen nuo värit edelleen, kun ajattelen vuodenaikoja. Minua kiehtoivat kovasti myös vanhempieni almanakat ja puhelinmuistiot. Opettelin ulkoa sukulaisten ja tuttavien puhelinnumerot. Kiinnostus järjestelmiin ja maailman lainalaisuuksiin valtasi mieleni jo varhain.

Yleisradio haki työntekijöitä vastavalmistuneeseen tv-keskukseensa Tohloppiin. Isäni hakemukseen vastattiin myöntävästi, joskaan häneltä ei löytynyt ajalle tyyppillistä jyrkästi vasemmalle kääntynyttä poliittista ideologiaa. Hän työskenteli lavastamon työnjohtajana aina 1990-luvun puoliväliin saakka. Olin ylpeä isäni ammatista ja työpaikasta. Monesti pääsin hänen mukaansa ihmettelemään ohjelmien lavasteita ja studioita. Erityisen kiinnostava

oli Yleisradion suurprojekti *Rauta-aika*, jonka lavasteiden tuotannosta isäni käytännössä vastasi. Pidin Tohlopoin käytävillä leijailleesta lämmenneiden teknisten laitteiden, tupakansavun ja kahvin tuoksusta. Sain aistia niiden yhdistelmän myöhemmin uudelleen, kun astelin ensimmäisiä kertoja äänitysstudioihin. Televisiomaailma teki minuun niin suuren vaikutuksen, että kirjoitin isäni esimiehelle kirjeen, jossa kerroin tulevani taloon töihin aikuisena.

Monet varhaislapsuuden muistoni liittyvät hetkiin isäni kanssa. Äitini teki vuorotyötä myös viikonloppuisin, jolloin vietin aikaa isäni seurassa. Nämä hetket ovat taltioituneet mieleeni merkityksellisinä ja lämpiminä. Teimme retkiä Näsijärven rannalle Toimelaan ja vanhalle muuntajalle Messukylään tai pelasimme korttia. Usein vain makasin isän rinnan päällä, kun hän luki minulle satua Taratai-sammakosta. Joskus isäni pysähtyi tuijottamaan tyhjyyteen niin, ettei häneen meinannut saada kontaktia. Havahduttuaan hän kertoi olleensa ajatuksissaan. Huomaan tekeväni samaa ja aiheuttavani omille pojilleni tavoittamattomuuden hetkiä. Ymmärrän nyt, että isäni mieli vaelteli haaveissa ja tulevissa rakennusprojekteissa. Vielä pari vuotta sitten, yli 80-vuotiaana, hän teki rantasaunan peruskorjauksen. Samankaltainen vimma uuden luomiseen on ajanut minuakin eteenpäin.

Ehkä tärkein yhteinen juttumme isän kanssa oli hänen Saksasta ostamansa magnetofoninauhuri. Äänittelimme sillä omia jutustelujamme, joiden kuuntelu lämmittää tänäkin päivänä. Muutamalta kelalta, joihin mahtui tuntikaupalla äänityksiä, löytyi varsinainen aarreaitta isän radiosta äänittämää musiikkia. Musiikkimakuani muovasivat sulassa sovussa niin saksalaiset schlagerit, taistolaislaulut, varhaiset Finnhitsit kuin jokunen Abba- ja Beatles-biisikin. Katri Helenan Paloma Blanca ja Erkki Liikasen Evakkoreki, Ossi Ahlapuron ja Ritva Oksasen Maria Isabel, Kaj Chydeniuksen Sinua, sinua rakastan ja liuta Irwinin hittejä olivat mieleeni, ja kuuntelin niitä yhä uudelleen.

Sanoituksista tunneliikahduksia synnyttivät Jukka Kuoppamäen Pieni mies ja muutamat muut laulut, joissa haikailtiin maalle ja joiden innoittajana toimi 1970-luvun muuttoliike maaseudulta kaupunkiin. Kai Hyttisen Kotiseutu pohjolassa sai minut kyyneleihin. Ensi kertaa tunsin kaipaavani itsekin paikkaan ja aikaan, joita ei ehkä koskaan ollut ollutkaan, kadotettuun paratiisiin. Tämä tunne on seurannut minua läpi elämäni. Musiikillisesti vaikuttavin kappale oli Dancing Queen, jonka sävelmaisemassa ja tekstuurissa oli jotain maagista ja joka edusti jotain aivan muuta kuin edellä mainitsemani kotimaiset kappaleet.

Varhaislapsuuteni oli onnellinen. Teimme kesäisin automattoja Itä-Suomeen ja Lappiin. Yövyimme niiden aikana leirintä-alueilla ja vaatimattomissa matkustajakodeissa, söimme eväitä levähdyspaikoilla ja tutustuimme nähtävyyksiin Pohjois-Norjaa myöten. Tiestö oli vain osin päällystetty, joten suuri osa matkasta taittui hiekkateitä pitkin. Makoilin isäni Datsun Bluebirdin takapenkille rakentamassa salongissa, napsin suolaisia kultakaloja ja ihmettelin maisemia. Muutaman kerran vanhempani joutuivat siivoamaan matkapahoinvointini jäljet auton verhoilusta.

Naapurirapussa asui mukava pariskunta Irma ja Tauno, ja Irmasta tuli hoitotätini. Pariskunnalla ei ollut lapsia, mutta lapset tuntuivat olevan heille kaikki kaikessa. Heidän maailmansa olivat avartaneet etelänmatkat ja risteilyt ruotsinlaivoilla. Las Palmas, Rhodos, Mallorca, Lanzarote – näitä nimiä tavasin heidän seinällään killuneista posliinilautasista ja sain vihiä suuresta maailmasta Uudenkylän, Tampereen ja Pohjaslahden ulkopuolella.

Heinäkuussa 1977 Irma ja Tauno ottivat minut mukaansa laivalle. Sen keulassa sijaitsi tanssiravintola, jossa näin juopuneita, kannelta mereen oksentelevia suomalaismiehiä. Laivan seisahaassa Tukholmassa eräs Taunon paikallinen tuttava ajeltutti meitä kaupungilla. Prinsessa Viktoria oli syntynyt samana iltana, liput olivat salossa ja kuninkaanlinna juhla-aiheisessa.

Varhaisessa lapsuudessani minulla ei ollut juuri kavereita. Oli kuitenkin Ville, jonka kodissa oli sähköurut ja jonka perhe katsoi

televisiosta *Onnenpäiviä* ja *Kuplaa*. Villen isä harrasti metsästystä ja keräili aseita, joten heidän olohuoneessaan oli suuri asekaappi. Kaikki edellä mainittu loisti poissaolollaan omassa kodissamme, jossa katsottiin televisiosta lähinnä suomalaista viihdettä, kuten ohjelmia *Parempi myöhään*, *Lauantaitanssit* ja *Kivikasvot*. Viimeksi mainitun *Lepakkolinna* vaikutti minuun myöhemmin suuresti ja synnytti kasvavan kiinnostuksen ylikuonnolliseen. Ennen kouluikää en juuri piitannut televisiosta, mutta muistan suppeasta ohjelmatarjonnasta *Noppa*-ohjelman ja juontaja Hessun, *Villahousupakko*-tv-elokuvan sekä M. A. Nummisen, jonka vaikutus lastenkulttuuriin on ollut valtava. Seppo Putkisen *Matti ja Miisu* -animaatiosarjan kaihoisesti vihelletty tunnussävelmä jäi kummittelemaan mieleeni vuosikymmeniksi. Oma lukunsa oli instituutioksi kasvanut *Pikku Kakkonen*, jonka kuvauksia pääsin muutaman kerran seuraamaan isäni työpaikalle.

Kavereiden puute ja sinkoilevat ajatukset saivat mielikuvitukseni laukkaamaan. Huoneeni ikkunasta näkyi vastapäisen talon kivijalassa sijainnut Tappararan toimisto. Siellä työskenteli kuplavalokkareilla ajanut pyöreä nainen, jonka ristin Vaitiksi. Olin nimennyt Vaitiksi myös kissan, jonka kuvittelin asuvan meitä kerrosta ylempänä olevassa asunnossa, josta kuului iltaisin kova meteli. Todellisuudessa kyseessä oli jääkiekkoseura KooVeen omistama asunto, jossa majoitettiin pelaajia, kuten tulevaa huipputalentajaa Vladimir Jurzinovia ja hänen Vova-poikaansa. Pelaajat vaihtuivat, mutta äänekkäät juhlat jatkuivat 1980-luvun taitteeseen saakka. Yläkerran kissa seurasi meitä automatkoillamme, koska kuplavalokkareita riitti tuohon aikaan ja kuvittelin niiden kaikkien rattiin Vaitin.

Kylpyhuoneessamme oli vihreä UPO Pesukarhu -pyykki-kone, jonka sisällä asui Matti-niminen poika ja jonka kanssa juttelin pöntöllä istuessani. Muualle Matti ei sitten tullutkaan, hän pysyi pesukoneessa.

Eteisen katossa oli paikka valaisimelle, jota ei kuitenkaan koskaan hankittu. Näkyvillä oli ainoastaan pätkä sähköjohtoa

ja ”sokeripala”, johon valaisimen johdot kiinnitettäisiin. Isäni kertoi, että katossa oli Lampunpätkä. Pelkäsin Lampunpätkää, enkä uskaltanut kulkea sen alta. Näin siitä myös painajaisia, joissa Lampunpätkä muuttui Hämeensillan patsaita muistuttavaksi hahmoksi, huohotti ja yritti saada minut kiinni. Aikuisempana ymmärsin, mistä nuo uniini sekoittuneet äänet olivat kantautuneet.

Olin herkkä lapsi. Aistin ihmisten välisiä tunnetiloja ja kemioita sekä kavahdin kaikkea riitelyyn viittaavaakin. Minulla oli vahva tunne siitä, mikä on oikein ja mikä väärin. Nousin nopeasti puolustusasemiin, jos käsitystäni oikeudenmukaisuudesta haastettiin. Kerran sain ostaa kaupasta himoitsemani uutuustuotteen, jäätelöveneen. Alakerrassa asuva poika tönäisi minua niin, että jätskini tippui hiekkalaatikkoon. Suutuin silmittömästi. Pojan äiti antoi minulle lohdutukseksi pari markkaa, jotta voisin ostaa uuden jäätelön, mutta äitini mielestä en saanut ottaa niitä vastaan. En voinut ymmärtää sitä ja kävin palauttamassa rahat pitkin hampain.

Herkkyyteni ilmeni myös surumielisyytenä ja vanhempieni menettämisen pelkona. Vuolaan itkun saattoi laukaista vaikkapa päiväkerhossa Ystävä sä lapsien -virren säkeistö, jossa pyydetään siunaamaan äitiä ja isää ja toivotaan heille lisää elinpäiviä. Itkusta ei tullut loppua, ja kerhotätien piti soittaa vanhempani hakemaan minut kotiin.

Kouluikäisenä tiesin, millä bussilla äitini tulisi töistä, ja odotin häntä huoneeni ikkunalla. Eräänä päivänä äitiäni ei kuitenkaan näkynyt. Menin lähes paniikkiin, enkä tiennyt, mitä olisi pitänyt tehdä. Soitin äitini työpaikalle, josta kerrottiin, että hän oli jo lähtenyt. Lopulta äiti onneksi saapui. Syytä myöhästymiseen en muista. Tuolloin en osannut aavistaa, että tilanne tulisi toistumaan niin, ettei äitini enää saapuisi.

Muistan äidin hymyn ja katseen, joka oli täynnä rakkautta. Hän kävi töissä myös öisin ja nukkui kotiin palattuaan iltapäivään saakka. Tiesin, milloin hänet sai mennä herättämään. Nuo hetket äidin vieressä sängyllä köllötellen ovat syöpyneet kauniina mieleeni.

Hän luki minulle paljon ja rohkaisi itseänikin lukemaan, jotta maailmankuvani ja sanavarastoni kehittyisivät. Tove Janssonin *Kuka lohduttaisi Nytytiä*, Kaarina Helakisan *Ainakin miljoona sinistä kissaa*, Eduard Uspenskin *Fedja-setä, kissa ja koira* sekä *Krokotiili Gena ja hänen ystävänsä* olivat äitini valintoja mutta muovasivat maailmaani.

Äidin rakkauden ja hymyn takana oli myös surua, ahdistusta ja epävarmuutta omasta paikasta ja identiteetistä. Ajan hengen mukaisesti hän vastasi lähes yksin siivouksesta, ruoanlaitosta, vaatehuollosta ja mahdollisuuksiensa mukaan lastenhoidosta. Se oli varmasti rankkaa vuorotyöläiselle. Olen pohtinut syitä, mistä vanhempieni menettämisen pelkoni johtui. Usein näin äidin lyhyhistyvän sängylle itkemään, polkevan jalkaansa lattiaan ja kertovan, että ”joskus minä vielä täältä lähdän”. Luulin, että hän tarkoitti lähtevänsä jonnekin muualle, kotoa pois. Uskon, että äitini oireilu sai minut kuvittelemaan, että olin hänestä jollain tavalla vastuussa. Köllöttelyhetkiin äidin yövuorojen jälkeen liittyy myös tunnemuisto siitä, että tunsin pitäväni hänestä huolta yhtä lailla kuin hän minusta.

Kerran heräsin keskellä yötä äitini itkuun. Löysin hänet sohvalta kutomassa vielä syntymättömälle pikkuveljelleni pehmolelua, laihaa pitkulaista koiraa. Tämä hetki ryöpsähti muistini holveista vasta syksyllä 2003 istuessani Yö-yhtyeen konserttikiertueella lounaspöydässä Mikkelin Rossossa. Muiston aktivoituminen oli niin rankka kokemus, että minun oli mentävä ulos haukkomaan happea.

Jukka-veljeni syntyi joulukuussa 1977. Muutamaa kuukautta aiemmin isäni Asta-sisar oli kuollut nukkuessaan vain 44-vuotiaana. Olin tavannut käydä Asta-tätini kanssa katsomassa Näsinneulan juurella uivia hylkeitä.

Tyyne-mummu oli kovia talvia pelätessään halunnut muuttaa maalta kaupunkiin, joten vanhempani lunastivat äitini kotitalon. Perinnönjaosta seuranneet ongelmat vaikuttivat perheemme ilma-piiriin, eikä se oikein koskaan palautunut ennalleen. Veljestäni

tuli minulle valtavan tärkeä ihminen, jonka kanssa jaoimme seuraavan 25 vuoden ajan maailman ja monia kiinnostuksen kohteita. Viiden ja puolen vuoden ikäeromme takasi, etten kokenut veljeni saamasta huomiosta mustasukkaisuutta ja että minun oli helppo syöttää hänelle omia ajatuksiani. Leikkikaveriksi veljestäni ei vielä 1970-luvun lopussa ollut, mutta löysin niitä pihapiiristämme. Perustin talon nuoremmille lapsille kerhon. Toimitin kerholehteä, josta pyysin isääni ottamaan työpaikallaan kopioita, jotka jaoin talon muille lapsille. Järjestin hiihtokilpailuja ja muita tapahtumia. Olin pikkuvanha ja idearikas johtaja, joka tavoitteli yhteisöllisyyttä mutta omin ehdoin.

Läheisen, tulipalossa tuhoutuneen talon tontilta löysin mielikuvitustarinoiden lähteen, ulkorakennuksen raunion, jonka nimesin Lepakkotaloksi ja jonne teimme muiden lasten kanssa retkiä. Sepittelin pienemmilleni hurjia tarinoita talon menneistä tapahtumista. He varmasti pelkäsivät, mutta talo tuli itsellenikin uniin, joissa se vierailee yhä toisinaan. Vanhempani puuttuivat toimiini vasta siinä vaiheessa, kun halusin alkaa pitämään rekisteriä talomme lapsista ja näiden vanhemmista. Lähetin kaikille lomakkeen, jossa tiedustelin henkilötunnuksia ja muita yksityistietoja.

Jäähallin läheisyys loi lapsuuteeni tietynlaisen pohjavireen. Lähistöllä asui paljon pelaajia, ja tuntui että kaikki lapset harrasivat jääkiekkoa. Monista koulukavereistani tulikin myöhemmin menestyneitä jääkiekkoilijoita. Kävimme jäähallilla kytäämässä milloin mitäkin tapahtumaa. Naapurin Hannun kanssa kävimme katsomassa nyrkkeilyn EM-kisaa vuonna 1981. Samoihin aikoihin joku neropatti sai päähänsä ilmoittaa lehdissä, että Abba esiintyisi Hakametsän hallissa, ja laitto liput myyntiin. Muistan valtavat jonot hallin parkkipaikalla olleisiin lipunmyyntikojuihin. Sitä en muista, menettivätkö lipun ostaneet rahansa tai saatiinko huijari kiinni. Jos Google olisi ollut tuolloin olemassa, olisi voinut helposti selvittää, ettei ruotsalaisyhtye tehnyt enää kiertueita eikä oikeastaan ollut enää edes olemassa. Pari kertaa halliin soitettiin

pommiuhka. Ja taas saimme pihakavereidemme kanssa viihdettä, kun menimme todistamaan hallin tyhjentämistä parkkipaikalle. Kerran joku toi pihaan mailan, jonka hän väitti kuuluneen Timo Sudelle. Talon kakarat jonottivat kokeilemaan sitä. Itsekin vetäisin mailalla kiekon komeaan lentoon, joka päättyi ensimmäisen kerroksen ikkunasta läpi.

Pidin kyllä liikunnasta. Mieleeni ovat jääneet kirpeiden pakaspäivien tuoksu, luisteluhetket pihan kentällä ja hiihtoretket isän ja Taunon kanssa Kaupin metsissä. Vaikka asuin neljätoista vuotta jäähallin vieressä, kävin sinä aikana katsomassa vain yhden SM-liiga-pelin. Se tapahtui vuonna 1995, kun Aurinkosirkusyhtyeemme kutsuttiin paikalle tehtyämme kannatuslaulun Tapparalle.

Urheilun sijaan elämäni suuntaviivat piirtyivät toisaalle. Kaskitielle Kalevaan muutettuaan Tyyne-mummu alkoi ottaa Tamperetta haltuunsa. Miltei päivittäin hän käveli keskustaan kauppahalliin, parasta ennen -päivän selittäneitä makeisia ja kuivatuotteita myyneeseen Vikkulan kauppaan ja Keskustorin markkinoille. Kuukauden ensimmäisinä maanantaina edelleen järjestettäviltä markkinoilta mummu osti minulle muovisen, punaisen yhden oktaavin lelupianon. Vanhemmat huomasivat, että löysin vehkeestä melodioita korvakuulolta. Havainto sysäsi liikkeeseen värikkään tarinan ja merkitsi päätepistettä viattoisuuden ajalleni.

Intiimi kertomus siitä, miten lahjakkaasta haitaria soittaneesta pojasta kasvoi Yö-yhtyeen voimahahmo

Mikko Kangasjärvi tunnetaan Yö-yhtyeen pitkäaikaisena pianistina, tuottajana ja musiikillisena johtajana, joka työskenteli yhtyeessä Olli Lindholmin luottomiehenä pidempään kuin kukaan muu. Lisäksi hän on toiminut tuottajana ja muusikkona mm. Suvi Teräsniskan, Pate Mustajärven ja Anna Erikssonin levyillä ja kiertänyt maailmaa Anssi Tikanmäki Film Orchestran jäsenenä. Hänet tunnetaan myös sovittajana, kapellimestarina sekä Beatles-asiantuntijana.

Kangasjärven matkaan on mahtunut niin huikeaa menestystä ja unelmien täyttymistä kuin suuria menetyksiä ja päihderiippuvuutta. Teos on kuvaus musiikista ja ystävyysuhteista mutta myös koko suomalaisesta musiikkibisneksestä ja sen muutoksesta yhden suomirockin legendan perspektiivistä tarkasteltuna.

DOCENDO
www.docendo.fi

978-952-382-687-8
KL 78.99

